

Közlekedéstudományi Intézet
Nonprofit Kft.
Vasúti Képzési Módszertani Központ

**VEZETÉSI GYAKORLAT: VASÚTI JÁRMŰVEZETŐ:
ORSZÁGOS PÁLYAHÁLÓZATON SZEMÉLY ÉS
ÁRUSZÁLLÍTÁS ÉS TOLATÁS**

(MÁV ZRT. F.2. SZ. FORGALMI UTASÍTÁS ÉS KAPCSOLÓDÓ
SZABÁLYOZÁSOK)

(NORMÁL, SZÉLES ÉS KESKENY NYOMTÁVOLSÁGÚ
VILLAMOSMOZDONY VÁLTAKOZÓ FESZÜLTSGŰ, TÖBB
ÁRAMNEMŰ) V01-KAV2020/1-M1

Alapképzési program

**KTI/VKMK/1602-1/2020
2020.12.01**

2020

A modul megnevezése:

Vezetési gyakorlat modul

1. A program besorolása

1.1.	Általános képzés	-
1.2.	Nyelvi képzés	-
1.3.	Szakmai képzés	-
1.4.	Hatósági vizsgával záruló alapképzés	X

2. A program célja

A felügyelet alatti vezetési gyakorlat célja, hogy a jármű kezelése készségelemekből felépülő, jártasság szintű tudássá váljon.

Ebben a képzési fázisban oktató vasúti járművezető felügyelete alatt a járművezető jelölt megfigyeléssel, a jármű kezelésével-, vezetésével szerez további tudást és tapasztalatokat a vasútüzemi folyamatokról.

Az elméleti ismereteknek és a korábbi gyakorlatokon szerzett készségelemeknek a vonattovábbítás, illetve tolatás közben szerzett ismeretekkel kiegészülve kell járművezetői jártassággá kiteljesednie.

Cél továbbá, hogy a vezetési gyakorlat alatt megtapasztalt üzemhelyzetek (üzem közben előforduló rendellenességek, rendkívüli események, esetleges balesetek) kezelése mintául szolgálhasson az önálló szolgálatban szükségessé váló (pl. továbbüzemelés, továbbközlekedés feltételeinek vizsgálatán alapuló) döntések meghozatalához.

3. A program célcsoportja

Országos pályahálózaton villamos mozdonnyal személy- és/vagy áruszállítás és tolatás önálló végzésére felkészítendő jelöltek.

4. A program során megszerzhető kompetenciák

A modul teljesítése után a jelölteknek a gyakorlatban, valós körülmények között képesnek kell lenniük:

- a szolgálatkezdés személyzeti, valamint járművel kapcsolatos feltételeinek ellenőrzésére;
- a szolgálat befejezéséhez tartozó személyzeti- és járműkezelési tevékenységek elvégzésére;
- a kategóriának- és típusnak megfelelő jármű-, gép- és fékszerkezetek szakszerű ellenőrzésére, vizsgálatára, üzemeltetésére,
- a fellépő rendellenességek esetén szükséges teendők megállapítására, és egyes esetekben a megfelelő intézkedések megtételére,

- a fékek vizsgálatára, biztonságos kezelésére, a megfékezetttség megállapítására,
- a vonattovábbítás és tolatás műszaki feltételeinek meghatározására;
- a villamos mozdony kategóriának- és az adott típusnak megfelelő vontatójárművek szakszerű és biztonságos kiszolgálására, kezelésére,
- az üzem közben előforduló rendellenességek, rendkívüli események, balesetek esetén szükségessé váló, feltételekhez kötött döntések (pl.: továbbüzemelés, továbbközlekedés) meghozatalára, a feltételek meglétének vizsgálata után az adott intézkedések megtételére,
- a jelzőkkel, jelzőeszközökkel adott jelzések megfigyelésére, értelmezésére és a kapott jelzési parancsok gyors, és szakszerű végrehajtására.
- a figyelmeztető jelekkel adott tájékoztatások, figyelmeztetések megfigyelésére, értelmezésére és a hozzájuk fűződő szolgálati ténykedés szakszerű végrehajtására.
- a vonat megindítására vonatkozó forgalmi és műszaki szabályok alkalmazására,
- tolató szolgálatban a kapott jelzések, utasítások helyes értelmezésére, a mozgatott járművek és az adott körülmények figyelembe vételével a mozgások szabályszerű, pontos, biztonságos végrehajtására,
- személyszállító vonatok utastéri ajtóinak szabályos, az utasvédelmi szempontokat figyelembe vevő nyitására, zárására,
- a járműre járás, összetolás műveletének szabályos és biztonságos végrehajtására,
- a rendkívüli események felismerésére, a zavartatás mértékének azonosítására,
- rendkívüli események bekövetkezése után a követendő szabályoknak és az elvárható gondosságnak megfelelően eljárni.

5. Megszerezhető képesítés

Megnevezése:	-
FEOR száma:	-

A modul önállóan járművezetői munkakör betöltésére nem jogosít.

6. A programba való bekapcsolódás feltételei

6.1.	Végzettség	
6.2.	Szakmai gyakorlat	
6.3.	Egészségügyi alkalmasság	Vasút- egészségügyi érvényes alkalmassági határozat /a kategóriától függően - I., vagy II. munkaköri csoport szerinti vasútjármű vezetői munkakörre 203/2009. (IX.18) Kormányrendelet szerint/

6.4.	Előzetesen elvárt ismeret(ek)	<ul style="list-style-type: none"> - normál, széles és keskeny nyomtávolságú villamosmozdony: váltakozó feszültségű, több áramnemű kategória vizsga - legalább egy típusismereti elméleti és járműismereti gyakorlati képzésrész megtörténte; - az adott vonalnak megfelelő infrastruktúra vizsga
6.5.	Egyéb feltétel(ek)	- a magyar nyelv külön jogszabályban meghatározott szintű ismerete

7. A programban való részvétel feltételei

7.1.	Részvétel követésének módja	A gyakorlatokon a gyakorlati képzés személyi naplója (Vezetési gyakorlat napló vagy Utazási napló)
7.2.	Megengedett hiányzás	A 19/2011. (V. 10.) NFM rendelet előírása szerint
7.3.	Mulasztás pótlása	A gyakorlatokat azok teljes terjedelmű teljesítésével kell pótolni.
7.4.	Egyéb feltételek	A képzésben résztvevő nem áll jogerős bírósági ítélettel kiszabott szabadságvesztés, foglalkozástól, illetve járművezetéstől való eltiltás hatálya alatt.

8. Tervezett képzési idő, intenzitás

Első kategória esetén:

8.1.	Össz-óraszám:	320	óra				
Ebből:							
8.2.	Vonalon:	200	óra				
8.3.	Tolatás:	120	óra				
8.4.	Intenzitás	Időtartam					
8.5.	8 óra/nap A haladási ütemterv szerint	40	nap	8	hét	2	hónap

További kategória esetén:

8.1.	Össz-óraszám:	100	óra				
-------------	----------------------	-----	-----	--	--	--	--

Ebből:							
8.2.	Vonalon:	70	óra				
8.3.	Tolatás:	30	óra				
8.4.	Intenzitás	Időtartam					
8.5.	8 óra/nap A haladási ütemterv szerint	13	nap	3	hét	-	hónap

9. A képzés létszáma

A megengedett létszám egy járművezető vasútszakmai oktató mellett legfeljebb 1 fő.

10. A képzés módszere és formája

A képzésben résztvevőkkel szolgálatellátás közben láttatni kell, hogy az eddig tanult szabályok, előírások betartása hogyan szolgálja a balesetmentes, színvonalas vontatási szolgáltatásnak megfelelő vonattovábbítást, tolatást. A cél elérése érdekében a képzésben résztvevőknek az előkészítő és befejező tevékenységeket is gyakorolniuk kell, valamint részt kell venniük a mozdonyvezetők időszakos oktatásán is.

Valós körülmények között kell hasznosítani a „Járműkategória ismeretek” modul „Vezetéstechnikai ismeretek” c. tantárgyában tanultakat.

A felügyeletet ellátó járművezető a részletezett feltételeknek megfelelően irányítsa, felügyelje a gyakorlatot! A képzés során a képzésben résztvevőnek felügyelt önállóságot kell biztosítani a munkavégzés szakszerűségének megkövetelése mellett. Meg kell értetnie a járművezető-jelölttel, hogy a vasút mozgásrendszeréből adódóan veszélyes üzem. Készen kell állnia arra, hogy szükség esetén a járművezető-jelölt részére az ismeretek rendszerezéséhez, elmélyítéséhez további magyarázattal szolgáljon.

A gyakorlati képzés során a képzésben résztvevőnek általános képet kell kapnia a tanfolyami típusokat képező mozdonyoszorozatokkal teljesíthető vasútüzemi folyamatokról.

Amely vasútvonalon a jelölt hatósági vizsgát tesz, legalább a vonalismeret megszerzésére irányuló előírt mennyiségű vezetést teljesítenie kell. A hatósági vizsga lebonyolítására előzetesen legfeljebb két útvonal jelölhető ki.

A tanfolyam besorolása: **alapképzés**

A tanfolyam megrendezési formája: **egyéni képzés fordulószolgalatban: igazodva az oktató mozdonyvezető szolgálati rendjéhez.**

Az első kategóriás vezetési gyakorlat teljesítése (a járművezetői engedély megszerzése előtti vezetési gyakorlat, ld. a 8. pontot) során határozottan javasolt,

hogy a jelölt a felügyeleti szolgálatait a szakmai haladás követhetősége érdekében lehetőleg ugyanazon oktató járművezető mellett végezze az oktató teljes szolgálataiban való részvétellel. Amennyiben ez a teljes modul időtartamában nem biztosítható, akkor legyen ez cél a szolgálatok minél nagyobb hányadára vonatkozóan, a maradék szolgálatokban pedig lehetőleg másik kijelölt egy fő oktató közreműködésével történjen a felügyelet alatti szolgálatok végrehajtása.

11. A képzés személyi és tárgyi feltételei

A képzés személyi feltételei

A képzés gyakorlati oktatóival szemben támasztott követelmények:

- vasútszakmai gyakorlati oktatói képesítés (járművezető képesítéssel)

A képzés tárgyi feltételei

Gyakorlati órák:

Gyakorlatok teljesítéséhez járműve(ke)t és pályahasználatot kell biztosítani.

12. A program folyamata:

Az oktató mozdonyvezető szolgálataiban történő teljes részvétel, a vonattovábbítási és/vagy tolatási tevékenységek megfigyelése és végzése beleértve a szolgálatkezdést- és befejezést, a jelentkezési, járművizsgálati és dokumentálási folyamatokat is.

13. A program során alkalmazott értékelési rendszer

13.1.	Ellenőrzések formája	Munkáltatói elvek szerint a kijelölt gyakorlati oktató járművezető tevékenysége, valamint felügyeletet ellátó munkavállaló által.
13.2.	Ellenőrzések rendszeressége	Munkáltatói elvek szerint: a kijelölt gyakorlati oktató tevékenysége, valamint felügyeletet ellátó munkavállaló által.
13.3.	Ellenőrzések tartalma	A képzés során kialakítandó kompetenciáknak megfelelően.
13.4.	A felnőttek tudásszintjének ellenőrzésére szolgáló módszer(ek)	Visszakérdezés, tevékenység elvégeztetése, az oktató járművezető és a gyakorlatot végző jelölt közötti rendszeres, oktató célú kommunikáció

13.5.	Megszerezhető minősítések	Az oktató járművezető visszajelzése alapján meghozott javaslat a vizsgára bocsáthatóságról
13.6.	Megszerezhető minősítésekhez tartozó követelményszintek	A biztonságos vasúti közlekedést célzó jártasságok elsajátításának folyamata során az oktató járművezető program közbeni minősítő véleményének figyelembe vételével a vizsgára bocsáthatóságig.
13.7.	Sikertelen teljesítések következményei	Az oktató járművezető visszajelzése és javaslata alapján további gyakorlati felügyelet alatti szolgálatok a vizsgára bocsáthatóságig.

14. Az előzetesen megszerzett tudás elismerésének a módja

Vezetési gyakorlat teljesítése alól felmentés nem adható.

15. A program zárása

15.1.	A programmodul zárásának feltételei	A 19/2011. (V. 10.) NFM rendelet, valamint a Vasúti Vizsgaközpont Vizsgaszabályzat és Eljárási Rendje szerint.
15.2.	A programmodul zárásának módja	Hatósági vizsga (vasúti járművezetési gyakorlati vizsga)
15.3.	A záróvizsga rendje	A 19/2011. (V.10.) NFM rendelet 19. §, valamint a Vasúti Vizsgaközpont Vizsgaszabályzat és Eljárási Rendje szerint.
15.4.	A záróvizsga követelménye	A 19/2011. (V.10.) NFM rendelet 19. §, valamint a Vasúti Vizsgaközpont Vizsgaszabályzat és Eljárási Rendje szerint.
15.5.	A záróvizsga minősítési szintjei	A 19/2011. (V.10.) NFM rendelet 19. §, valamint a Vasúti Vizsgaközpont Vizsgaszabályzat és Eljárási Rendje szerint.

15.6.	A különböző minősítésekhez tartozó követelményszintek	A 19/2011. (V.10.) NFM rendelet 19. §, valamint a Vasúti Vizsgaközpont Vizsgaszabályzat és Eljárási Rendje szerint.
15.7.	A sikertelen teljesítés következménye	A 19/2011. (V.10.) NFM rendelet 21. §, valamint a Vasúti Vizsgaközpont Vizsgaszabályzat és Eljárási Rendje szerint. A javítóvizsgáig terjedő időszakban biztosítani kell a további vezetési gyakorlaton való részvételt vasútszakmai oktató felügyelete alatt.

16. A program sikeres elvégzését igazoló okirat

16.1.	Bizonyítvány			
16.2.	Tanúsítvány			
16.3.	Látogatási igazolás			
16.4.	Egyéb	X	És pedig:	Vasúti Vizsgaközpont által kiállított igazolás

17. A program elvégzését igazoló irat kiadásának feltételei

A képzést lezáró hatósági vizsga „Megfelelt” szintű teljesítése.

18. Témakörök/tananyagegységek

A „Vezetési gyakorlat” modul témakörei

Sor-szám	A témakörök megnevezése
1.	Elindulás, megállás, gyorsítás, lassítás, sebességtartás
2.	Jelzések figyelése, végrehajtása, szabályok alkalmazása
3.	Utastéri ajtók működtetése
4.	Járműre járás
5.	Rendkívüli helyzetekben követendő eljárások

A „Vezetési gyakorlat” modul óraszámterve

Sor-szám	Tantárgy (üzemi helyzet)	Óraszám*		
		Elmélet	Gyakorlat	Összes
1.	Vonali szolgálat	0	200/70	200/70
2.	Tolatószolgálat	0	120/30	120/30
	Összesen:	0	320/100	320/100

*: A gyakorlati óraszám meghatározásában található tört számlálója az első kategóriához tartozó (azaz a járművezetői engedély megszerzésére irányuló vezetési gyakorlat) óraszámát, a nevező a további kategóriákhoz kapcsolódó vezetési gyakorlat óraszámát jelenti.

A „Vezetési gyakorlat” modul során elsajátítandó tevékenységek részletezése (a vasúti közlekedés biztonságával összefüggő tudásanyag):

- **Mozdony átvétele, kijárási állomási vágányra**
 - Kijárási karbantartási telephelyről vagy
 - Átállás állomási tárolóhelyről a kocsisorra.
- **Elindulás, megállás, gyorsítás, lassítás, sebességtartás**
 - Indítás sík pályán, indítás emelkedőn, lejtőn
 - Gyorsítás, lassítás,
 - Sebességtartás
 - Célmegállás légfékkel
 - Vészmegállás (vészfékezés)
 - Szerelvényre járás, tolatás

- Közlekedés feszültségmentes felsővezeték alatt.
- **Jelzések figyelése, az Utasítások, Szabályzatok előírásainak alkalmazása**
 - Az érvényes F.1.sz. Jelzési Utasítás, F.2.sz. Forgalmi Utasítás, F.2.sz. Forgalmi Utasítás Függelékei; E.2.sz Fékutasítás, E.1.sz Utasítás a Vontatójármű személyzet részére, E.101.sz. Általános utasítás a normál nyomtávú villamosított vasútvonalak üzemére, E.12.sz. Műszaki Kocsiszolgálati Utasítás
 - Érvényben lévő Végrehajtási Utasítások, Parancskönyvi rendelkezések, Állásfoglalások, Mozdony kezelési útmutató
 - Írásbeli vagy szóbeli rendelkezések végrehajtása
 - Üzem közben szükségessé váló járműre járás, tolatás
- **Rendkívüli helyzetekben követendő eljárások**
 - Közlekedés légfékhibával, műszaki hibával, hibaelhárítás
 - Közlekedés segélyvonatként
 - Jelentési kötelezettség
- **Kommunikációs eszközök szabályszerű használata**

A „Vezetési gyakorlat” modul oktatásának a célja:

A képzésben résztvevő a vezetési gyakorlat során szerezzon tapasztalatokat:

- a vonat megindításával, megállításával és menetszabályozásával kapcsolatban,
- a tolatási mozgások témakörében, nyerjen betekintést a tolatási mozgások szabályozásába, valamint szerezzon saját tapasztalatot azok végrehajtásával kapcsolatban (körüljárás, rájárás, kocsisorral történő tolatás, vonategyesítés, vonatösszeállítás stb.)
- a vasúti jelzőkkel, jelzőeszközökkel, adott jelzések megfigyelésével, értelmezésével, az általuk adott utasítások alkalmazásával kapcsolatban,
- a vasúti figyelmeztető jelekkel adott tájékoztatások, figyelmeztetések értelmezésével kapcsolatban,
- személyszállító vonat esetén az utastéri ajtók előírás szerű nyitására, zárására és az utastájékoztató szabályainak alkalmazásával kapcsolatban,
- a járműre járás és összetolás műveletében (mozdonnyal, motorkocsival)
- a rendkívüli helyzetek során követendő eljárások alkalmazásában.

A „Vezetési gyakorlat” tantárgy oktatásának követelményei:

A képzésben résztvevő legyen jártas:

- a jelzések megfigyelésében, értelmezésében és az értelmük szerinti parancsok gyors és szabályos végrehajtásában,
- a vonat megindításának szabályaiban, a megindítás folyamatában, és a menetszabályozásban,
- a vonat továbbítás közben alkalmazott dokumentumok azonosításában, értelmezésében, és az ezeken kapott utasítások végrehajtásában,
- a tolató szolgálatban a kapott jelzések, utasítások helyes értelmezésében, az adott helyi körülmények, a mozgató járművek mennyisége figyelembe vételével a kapott parancsok gyors, szakszerű, biztonságos végrehajtásában,

- személyszállító vonatok esetén az utastéri ajtónyitás, -zárás végrehajtásában, az utasvédelem járművezetőre vonatkozó szabályainak betartásában és az utastájékoztató végrehajtásában,
- a járműre járás műveletében, az összetolás végrehajtásában,
- a rendkívüli események bekövetkezése után követendő szabályokban, eljárásokban.

Külön figyelmet kell fordítani

- villamos mozdonyok esetében a villamos vontatás energiaellátását szolgáló berendezések ismeretére, a felsővezetési rendszer felépítésére, a fázishatárokon, a feszültségmentes felsővezetési szakaszokon történő átmenetekre, az áramszedő (és egyéb tetőberendezések) esetleges sérülései esetén követendőkre. Tudatosítani kell az életveszélyes nagyfeszültség jelenlétét a mozdonyban.
- az E.101. sz. Utasítás üzemi személyzetre, valamint a járművezetőkre vonatkozó külön előírásainak ismeretére, továbbá
- az E.102. sz. Utasítás azon tartalmi elemeinek üzem közbeni láttatására, melyekkel a járművezető találkozhat.

19. Hatósági vizsgafeladatok (A „vasúti közlekedés biztonságával összefüggő”

A járművezetési gyakorlati vizsga feladatrendszere a hatályos utasításoknak és az adott forgalmi helyzetnek megfelelő, önálló járművezetői tevékenység. A konkrét vizsgafeladatokat a vizsgabiztos határozza meg az adott forgalmi/műszaki helyzetnek megfelelően, ezek lehetnek:

- Mozdony átvétele, kijárási állomási vágányra
 - Kijárási karbantartási telephelyről vagy
 - Átállás állomási tárolóhelyről a kocsisorra.
- Elindulás, megállás, gyorsítás, lassítás, sebességtartás
 - Indítás sík pályán, indítás emelkedőn, lejtőn
 - Gyorsítás, lassítás,
 - Sebességtartás
 - Célmegállás légfékkel
 - Vészmegállás (vérszfékezés)
 - Szerelvényre járás, tolatás
 - Közlekedés feszültségmentes felsővezeték alatt.
- Jelzések figyelése, az Utasítások, Szabályzatok előírásainak alkalmazása
 - Az érvényes F.1.sz. Jelzési Utasítás, F.2.sz. Forgalmi Utasítás, F.2.sz. Forgalmi Utasítás Függelékei; E.2.sz. Fékutasítás, E.1.sz. Utasítás a Vontatójármű személyzet részére, E.101.sz. Általános utasítás a normál nyomtávú villamosított vasútvonalak üzemére, E.12.sz. Műszaki Kocsiszolgálati Utasítás
 - Érvényben lévő Végrehajtási Utasítások, Parancskönyvi rendelkezések, Állásfoglalások, Mozdony kezelési útmutató
 - Írásbeli vagy szóbeli rendelkezések végrehajtása
 - Üzem közben szükségessé váló járműre járás, tolatás
- Rendkívüli helyzetekben követendő eljárások
 - Közlekedés légfékhibával, műszaki hibával, hibaelhárítás
 - Közlekedés segélyvonatként
 - Jelentési kötelezettség

- Kommunikációs eszközök szabályszerű használata

20. A hatósági vizsga leírása és módszertana

A vizsga **gyakorlati** vizsgatevékenységből áll.

GYAKORLATI VIZSGATEVÉKENYSÉG:

A gyakorlati vizsgatevékenység **legalább 3 feladatból** áll, ezek megoszlása:

1. Elindulás, gyorsítás, lassítás.
2. Sebességtartás, célmegállás.
3. A vizsgabiztos által meghatározott tevékenység végrehajtása az adott forgalmi /műszaki viszonyok között, a „hatósági vizsgafeladatok” közül.
4. vagy további feladat, ha szükséges a vizsgázó alkalmasságának vagy alkalmatlanságának megállapításához. a „hatósági vizsgafeladatok” közül

A vizsgatevékenység időtartama: **10-20 perc**.(forgalmi viszonyoktól függően).

Alkalmazott módszertan

Az adott forgalmi/műszaki helyzet által megkívánt teendők **önálló végrehajtása** vonatvábbítás és/vagy tolatási művelet részeként, a vonalon alkalmazott technológiával a vonatkozó utasításrendszer szerint.

21. A „Megfelelt” minősítésű vizsgára vonatkozó követelmények

- A vezetési gyakorlat vizsgatevékenysége során szükségessé váló járművezetéssel kapcsolatos teendők adott forgalmi helyzethez, műszaki jellemzőkhöz, illeszkedő, megfontolt, **a hatályos szabályoknak megfelelő, biztonságos végrehajtása**
- **Hibátlanul alkalmazza** a járművek kezelőszerveinek használatára vonatkozó szabályokat, a gazdaságos vonatvábbítás szabályait, és az eljárásokat normál-, és különleges helyzetekben is
- Ismeri a fő-, elő-, ismétlő- és tolatásjelzők valamint az egyéb jelzők által adott jelzési parancsokat, valamint azok jelentését, **a jelzési parancsot pontosan és helyesen alkalmazza**
- Ismeri és **helyesen alkalmazza** a kézi-, hang-, és a vonatokon alkalmazott jelzéseket, a figyelmeztető jeleket, valamint az érvénytelen és a használhatatlan jelzők mellett történő közlekedés szabályait
- **Helyesen végrehajtja** a közlekedés-, tolatás-, valamint az „Üzemszerű forgalom”-tól való eltérés során alkalmazandó forgalmi szabályokat
- **Helyesen végrehajtja** a „Rendkívüli események” bekövetkeztekor alkalmazandó szabályokat, valamint helyesen alkalmazza az alkalmazandó sebességeket.